

Avrupa Birliđi tarafından
finanse edilmektedir

İklim Değişikliği ve Biyoçeşitlilik Alanında Sivil Toplum Kuruluşlarının Kapasitesinin Artırılması Projesi (Eko Gelecek Hibe Programı)

Uygulamalı Proje Tasarımı

Nurettin Cemil Gökpınar
İzleme, Değerlendirme ve Bilgi Yönetimi Analisti
Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye

İklim ve Biyoçeşitlilik için Güçlü STK'lar 2. Kapasite Geliştirme Programı
(Biyoçeşitlilik)

26-27 Kasım 2025
İzmir

Sunum Planı

Öğrenme Hedefleri

Katılımcılar:

- Sonuç odaklı proje döngüsünü kavrayacak,
- Problem ve çözüm ağacı oluşturmayı öğrenecek,
- Müdahale mantığı ve değişim teorisini kurabilecek,
- Mantıksal çerçeve matrisini (Logframe) oluşturabilecek,
- SMART göstergeler geliştirecek,
- Riskleri tanımlayıp azaltma stratejisi belirleyecek,
- Tüm bunları bir biyoçeşitlilik projesi üzerinden uygulamalı görecektir.

İklim ve Biyoçeşitlilik için Güçlü STK'lar 2. Kapasite Geliştirme Programı
(Biyoçeşitlilik)

SONUÇ ODAKLI YÖNETİM (RESULTS-BASED MANAGEMENT)

RBM:

- Sonuç Odaklı Yönetim Nedir?
- Girdi ve faaliyet yerine **çıkıtı, sonuç ve etkiye** odaklanır.
- Hesap verebilirlik, ölçülebilirlik, öğrenme temelli yaklaşım.
- RBM Döngüsü

Analiz → Tasarım → Uygulama → İzleme → Değerlendirme → Öğrenme

AKIŞ

Sorun Analizi → Sorun Ağacı → Çözüm Ağacı → Değişim
Teorisi → Mantıksal Çerçeve Matrisi

SORUN TANIMI (PROBLEM DEFINITION)

“Bozulmuş Orman-Havza Ekosisteminin Rehabilitasyonu ve Toplum Temelli Doğa Temelli Çözümler Projesi”

- “Yeşil Yamaç Havzası” adlı kurgusal bir bölgede bozulmuş orman alanları, azalan yaban hayatı, artan erozyon ve su tutma kapasitesinin düşmesi sorunlarıyla karşı karşıya olan bir topluluk için proje tasarlayacağız.
- Bölge, sel riski artan vadiler, tarım alanlarında verim kaybı ve erozyon yaşayan yamaç köylerini içermektedir.

SORUN ANALİZİ (PROBLEM ANALYSIS)

Kök Nedenler (Root Causes):

- Aşırı otlatma
- Ormanların tahribi / kaçak kesim
- Tarım arazilerinin yanlış kullanımı
- Yetersiz koruma politikaları
- İklim değişikliğine bağlı kurak periyotlar

Ana Sorun

- Bozulmuş Orman-Havza Ekosistemi

Etkiler (Effects):

- Yaban hayatı habitatlarının kaybı
- Erozyon ve toprak kaybı
- Sel ve taşkınların artması
- Tarımsal verimliliğin düşmesi
- Su kalitesinin bozulması

SORUN ANALİZİ (PROBLEM ANALYSIS)

Kök Nedenlere Eklenen Cinsiyet Unsurları:

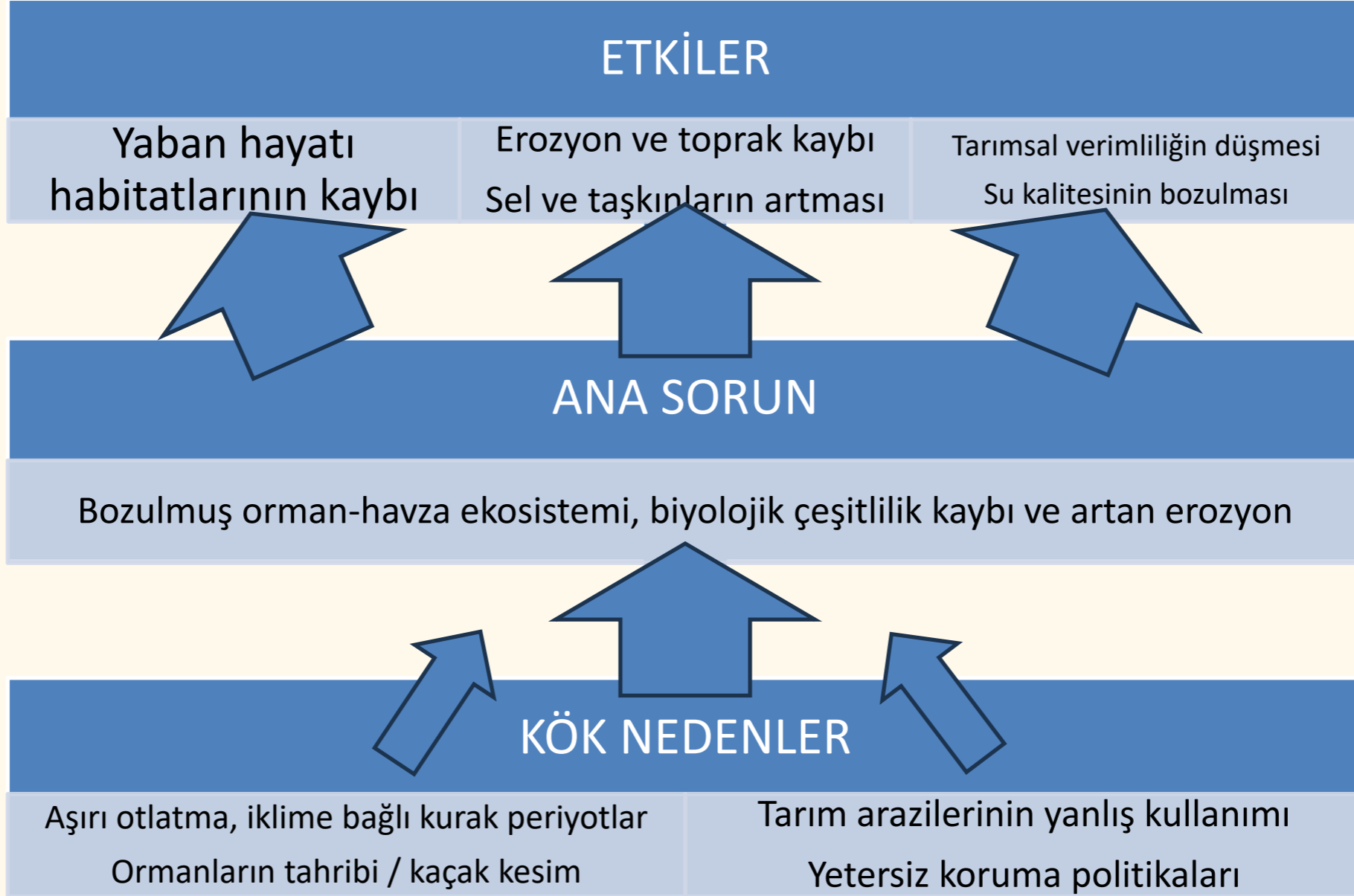
- Kadın ve erkek için farklılaşan iklim riskleri
- Kadınların toprak mülkiyetine sahip olmaması
- Çevresel karar alma mekanizmalarında kadın temsili düşüklüğü
- Ekosistem yönetimi eğitimlerine eşitsiz erişim
- Ücretsiz bakım yükü kadınlarda daha ağır → doğa temelli işlere katılamama

Ana Sorun: Ekosistem bozulması + toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri birleşince kırılganlık artıyor.

Etkiler:

- Kadın ve kız çocuklarında yoksulluk döngüsü derinleşiyor
- Kadınların ekonomik güçlenmesi sınırlanıyor
- Göç ve sosyal kırılganlık artıyor
- Topluluk direnci düşüyor

SORUN AĞACI

ÇÖZÜM AĞACI

ÇÖZÜM AĞACI

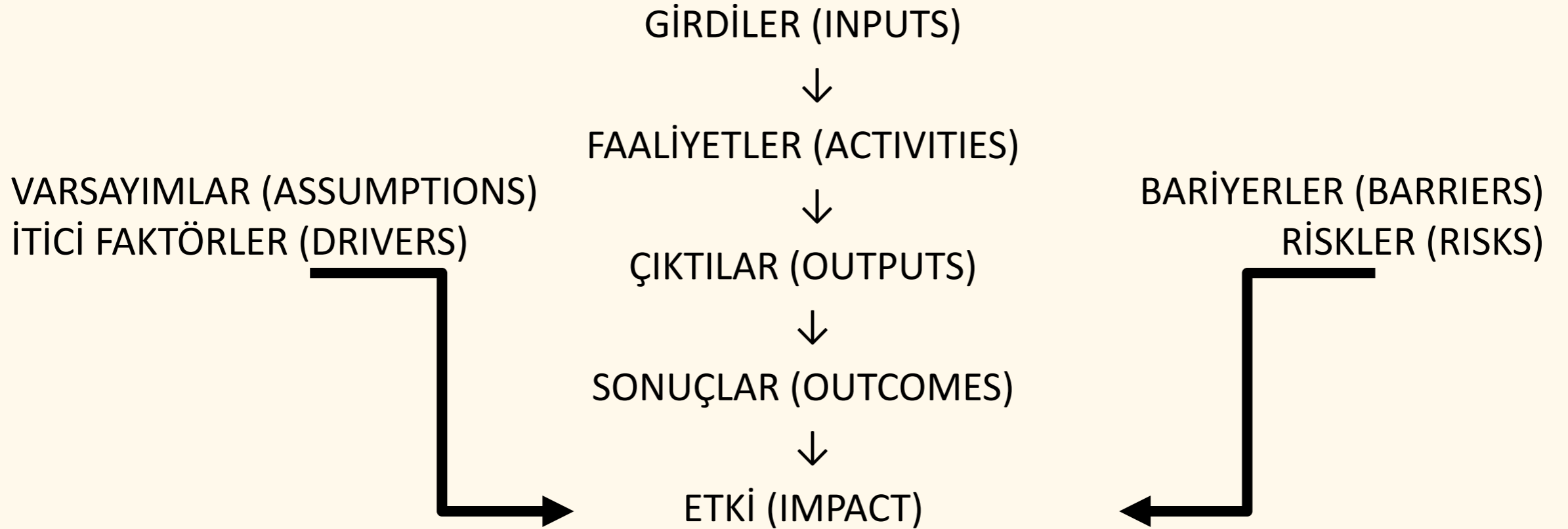
Cinsiyet Eşitsizliklerine Duyarlı Çözüm Unsurları:

- Kadınların liderlik ve karar alma mekanizmalarına katılımı arttırılıyor
- Kadın ve erkek için eşit teknik eğitim ve geçim kaynağı fırsatları
- Kadınlara yönelik finansal ve kooperatif desteği
- Bakım yükünü azaltacak topluluk mekanizmalarının oluşturulması (kreş desteği vb.)

DEĞİŞİM TEORİSİ

Değişim Teorisi Nedir?

“Bu faaliyetlerle neden istenen değişimi yaratabileceğiz?” sorusuna yanıt verir.

DEĞİŞİM TEORİSİ

Aşama	Açıklama	Proje Örneği (Somutlaştırılmış)
GİRDİLER (Inputs)	Projenin uygulanması için gereken kaynaklar: finans, uzmanlık, topluluk bilgisi, politika çerçevesi	<ul style="list-style-type: none">• 1,5 milyon USD bütçe• Ekolog, DTÇ uzmanı, toplumsal cinsiyet uzmanı• 150 hektarlık bozulmuş alan• Yerel kadınların geleneksel tohum bilgisi• SDG 5-13-15 ve 12. Kalkınma Planı ile uyum
FAALİYETLER (Activities)	Kaynakların kullanılmasıyla uygulanan eylemler	<ul style="list-style-type: none">• Ekosistem analizi• Nehir kıyısı tampon bölge kurulumu• Ağaçlandırma ve biyoçeşitlilik restorasyonu• Kadın ve erkekler için eşit katılımlı eğitimler• Doğa temelli gelir modelleri eğitimi• Yerel DTÇ komiteleri kurulumu (%40 kadın temsili)• Farkındalık kampanyaları
ÇIKTILAR (Outputs)	Faaliyetlerin doğrudan ve ölçülebilir ürünleri	<ul style="list-style-type: none">• 150 hektar rehabilite alan• 300 kişi (%50 kadın) DTÇ eğitimi almış• 5 kadın kooperatifine ekonomik destek• %40 kadın temsilli 5 DTÇ komitesi• 5.000 kişiye ulaşan farkındalık kampanyası
SONUÇLAR (Outcomes)	Davranış, kapasite ve sistem düzeyinde meydana gelen değişimler	<ul style="list-style-type: none">• Topluluk DTÇ uygulamalarını öğrenir• Kadınların karar alma mekanizmalarına katılımı artar• Ekosistem işlevselliği (su tutma, erozyon kontrolü) güçlenir• Yeni gelir kaynakları ortaya çıkar (aromatik bitkiler, ekoturizm)• Topluluk iklim risklerine daha dirençli hale gelir
ETKİLER (Impacts)	Uzun vadeli, sürdürülebilir, geniş ölçekli değişim	<ul style="list-style-type: none">• Biyoçeşitliliğin artması• Toplulukların sosyo-ekonomik güçlenmesi• Toplumsal cinsiyet eşitliğinin güçlenmesi• Sürdürülebilir ekosistem yönetiminin kalıcılaşması• SDG 5 – 13 – 15 ilerlemesi ve 12. Ulusal Kalkınma Planı hedeflerine katkı

P
R
O
J
E
A
L
K
O
N
T
R
O
L

GÖSTERGELER (INDICATORS)

Kriter

Tanım

Uygulama Örneği

S (Specific)

Belirli ve açık

“150 hektarlık bozulmuş orman–havza ekosisteminin restorasyonu”

M (Measurable)

Ölçülebilir

“rehabilite edilen alanların büyüklüğü (ha)”

A (Achievable)

Gerçekçi ve ulaşılabilir

bütçe ve insan kaynağı yeterli

R (Relevant)

Proje amacına uygun

doğa temelli çözümler aracılığıyla

T (Time-bound)

Zaman sınırlı

2027 sonuna kadar

GÖSTERGELER (INDICATORS)

Cinsiyet Eşitsizliklerine Duyarlı Göstergeler:

- ✓ %50 kadın – %50 erkek katılımcı oranı
- ✓ Karar alma komitelerinde katılımcıların %40'ının kadın olması
- ✓ Restorasyon faaliyetlerinden fayda sağlayan hane sayısı (cinsiyete göre ayrıştırılmış)

GÖSTERGELER (INDICATORS)

Düzey	SMART Olmayan Gösterge	SMART Gösterge	Açıklama
Hedef/Etki (Objective /Impact)	Ekosistem sağlığı iyileşti.	2030 yılına kadar proje alanında yerel bitki türü çeşitliliğinin %20 artması ve su tutma kapasitesinin %15 yükselmesi.	SMART olmayan gösterge ölçülebilir değil; SMART olan ise zamanlı, nicel, spesifik ve doğrudan etkiyi ölçüyor.
Sonuç/ Amaç (Outcome /Purpose)	Toplum daha dirençli hale geldi.	2027 yılı sonuna kadar hedef köylerde 300 hanenin (%40 kadın liderliğinde) su yönetimi, erozyon azaltımı ve DTÇ pratiklerini uygulamaya başlaması.	SMART olmayan sonuç belirsiz; SMART olan hem katılım düzeyi , hem davranış değişikliği , hem zaman içeriyor.
Çıktı (Output)	Rehabilitasyon çalışmaları yapıldı.	2026'ya kadar 150 hektarlık bozulmuş orman–havza ekosistemi restore edildi ve 50.000 yerel tür fidanı dikildi.	“Yapıldı” ifadesi yetersizdir; SMART gösterge ölçülebilir alan (ha) ve adet (fidan) verir.
Faaliyet (Activity)	Eğitim verilecek.	2025 yılı içinde 200 topluluk üyesine (%50 kadın) doğa temelli çözümler, erozyon kontrolü ve iklim uyumu eğitimi verilmesi.	Kim, ne zaman, kaç kişi, hangi konu eksikti; SMART gösterge bunları tanımlar.
Girdi (Input)	Kaynak ayrılacak.	Proje başlangıcında 1,2 milyon USD bütçenin ekosistem restorasyonu, toplum eğitimleri ve kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi için tahsis edilmesi.	“Kaynak ayrılacak” soyut; SMART versiyon net bütçe ve kullanım alanı belirtir.

İTİCİ FAKTÖRLER (DRIVERS)

Kategori

İtici Faktör (Driver)

Bağlamsal

Havzada artan sel riski nedeniyle acil çözüm ihtiyacı

Teknoloji

Uydu verileri, sensörler, dijital haritalama araçları

Toplum

Genç çiftçilerin yenilikçi uygulamalara açık olması

Politika

Yerli türlere dönüş hedefleri ve DTÇ politikaları

BARIYERLER (BARRIERS)

Kategori

Bariyer (Barrier)

Finansal

Uzun vadeli finansman sürekliliđi düşük

Kurumsal

Kurumlar arasında koordinasyon eksikliđi

Davranışsal

Aşırı otlatma kültürel bir alışkanlık

Toplumsal

Toplumun doğa temelli çözümlerle ilgili düşük farkındalığı

VARSAYIMLAR (ASSUMPTIONS)

Aşama

Varsayım (Assumption)

Girdiler → Faaliyetler

Teknik uzmanların müsaitliği

Faaliyetler → Çıktılar

Fidan tedariki gecikmez

Çıktılar → Sonuçlar

Yerel topluluklar sürece aktif katılır

Sonuçlar → Etki

Ekstrem iklim olayları proje etkisini geçersiz kılmaz

RİSKLER (RISKS)

Risk	Olasılık	Etki	Azaltma Stratejisi
Aşırı kuraklık fidan tutma oranlarını düşürür	Orta	Yüksek	Kuraklık-toleranslı tür seçimi
Otlatma baskısı kontrol altına alınamaz	Yüksek	Yüksek	Otlatma planları ve köy anlaşmaları
Yerel halk projeyi sahiplenmez	Düşük	Yüksek	Katılımcı planlama toplantıları
Kurumlar arası koordinasyon zayıf olur	Orta	Yüksek	Kurumlar arası koordinasyon kurulu

DEĞİŞİM TEORİSİ

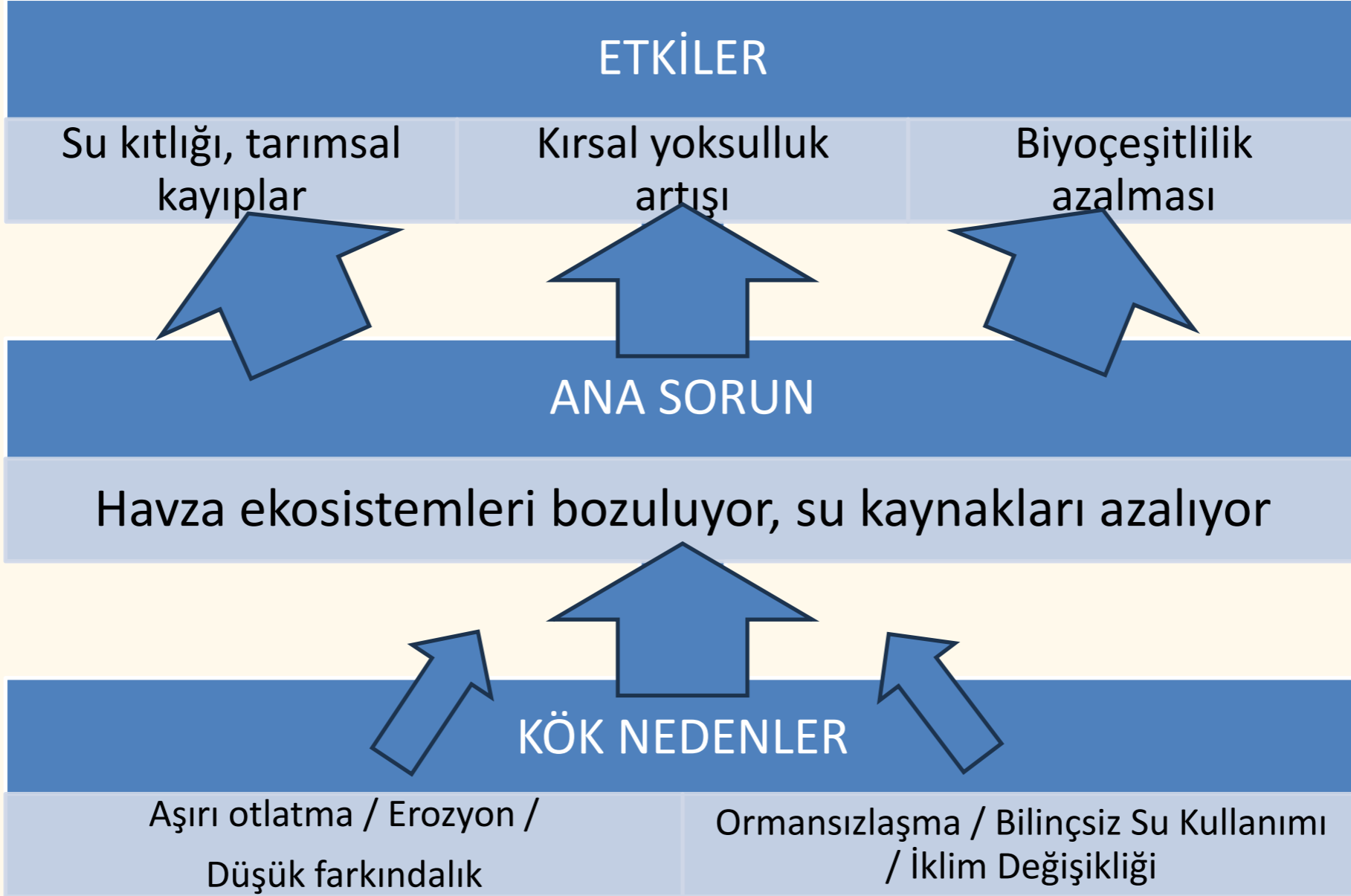
Değişim Teorisi — “Eđer>O Halde>Sonuç Olarak” (If>Then>Therefore) Mantığıyla

- **Eđer** havzanın bozulma seviyeleri analiz edilip kritik alanlar belirlenirse, **o halde** doğa temelli çözümler dođru alanlarda uygulanabilir.
- **Eđer** orman restorasyonu, dere kenarı bitkilendirme, kontrollü otlatma planları uygulanırsa, **o halde** toprak su tutma kapasitesi artar ve erozyon azalır.
- **Eđer** yerel halk ve çiftçiler doğa temelli çözümler konusunda eđitilir ve dahil edilirse, **o halde** uygulamalar sürdürülebilir olur.
- **Eđer** izleme sistemi düzenli çalışırsa, **o halde** havza restorasyonunun etkileri ölçülebilir ve politika desteği artar.
- **Sonuç:**
 Havza ekosistemi yeniden canlanır, biyoçeşitlilik artar ve toplum iklim değişikliğine daha dayanıklı hale gelir.

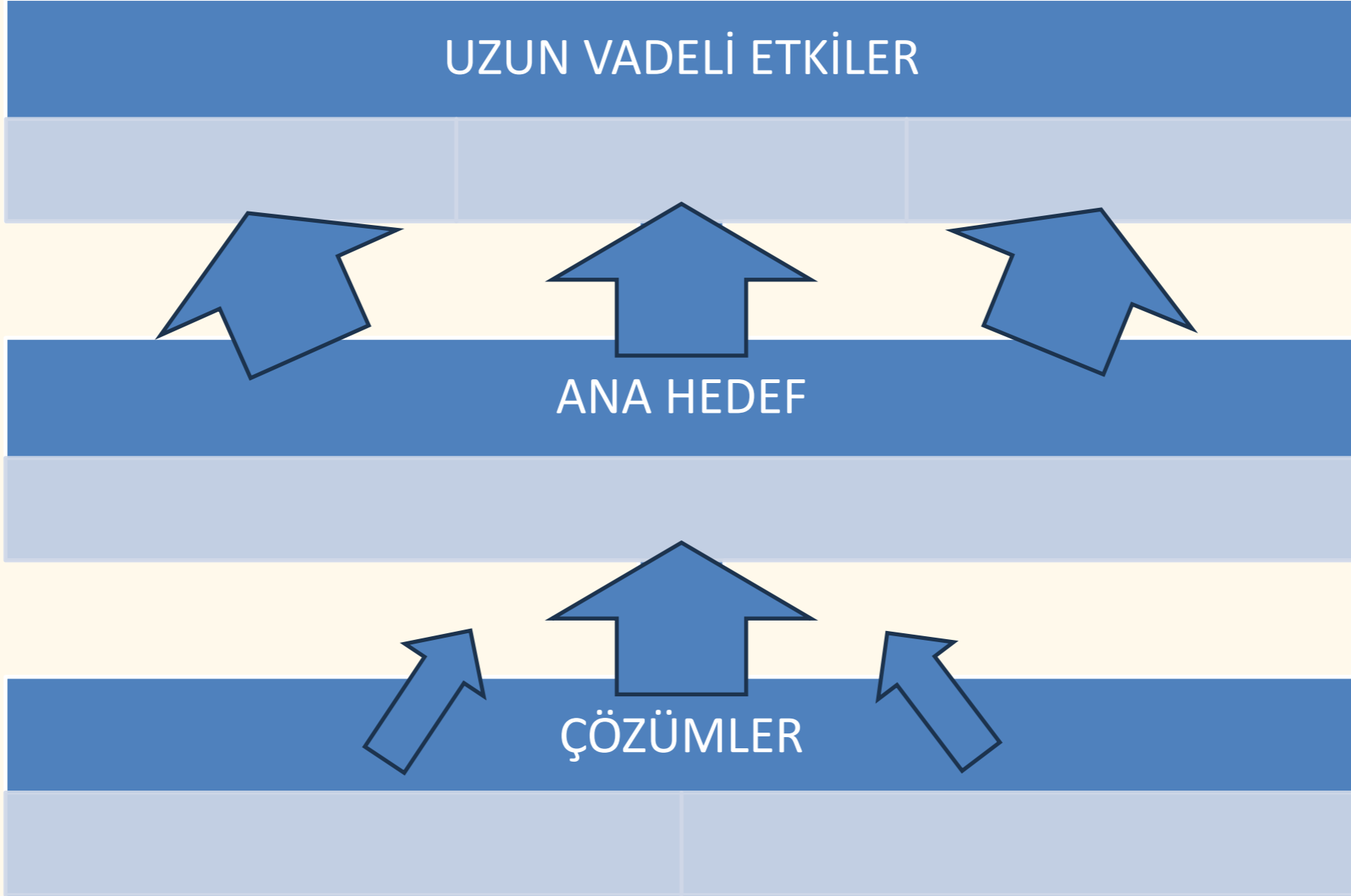
MANTIKSAL ÇERÇEVE MATRİSİ (LOGFRAME)

Düzy / Unsur	Müdahale Mantığı (Intervention Logic)	SMART Göstergeler (Indicators)	Doğrulama Kaynakları (Means of Verification)	Varsayımlar (Assumptions)
GENEL HEDEF (Overall Objective) ETKİ (IMPACT)	Havza ekosisteminin iklim değişikliğine dayanıklı hâle gelmesi ve biyoçeşitliliğin korunması	2030 yılına kadar proje alanında yerel bitki türü çeşitliliğinin %20 artması , erozyonda %20 azalma ve su tutma kapasitesinin %15 yükselmesi	Ekosistem izleme raporları	Ekstrem iklim olayları proje etkisini geçersiz kılmaz
PROJE AMACI (Project Purpose) SONUÇ (OUTCOME)	Kritik havza alanlarında kadınların ve erkeklerin eşit katılım gösterdiği doğa temelli çözümler uygulanması	2027 yılı sonuna kadar hedef köylerde 300 hanenin (%40 kadın liderliğinde) su yönetimi, erozyon azaltımı ve DTÇ pratiklerini uygulamaya başlaması ve 500 hektar restore edilmiş alan	Saha ölçümleri, GIS	Toplum katılımı devam eder
ÇIKTI 1 (OUTPUT 1)	Orman ve dere ekosistemi restorasyonu uygulandı	2026 yılı sonuna kadar 300 ha bozulmuş orman-havza ekosistemi restorasyonu, 10 km dere kenarı rehabilitasyonu ve 50.000 yerel tür fidan dikimi	Fotoğraflar, haritalar	Fidan tedariki aksamaz
ÇIKTI 2 (OUTPUT 2)	Çiftçiler ve STK'lar eğitildi	2025 yılı içinde 600 çiftçiye ve 10 STK temsilcisine (%50 kadın) doğa temelli çözümler, erozyon kontrolü ve iklim uyumu eğitimi verilmesi	Eğitim kayıtları, imza listeleri, memnuniyet anketleri.	Katılım istekli
ÇIKTI 3 (OUTPUT 3)	İzleme sistemi kuruldu	Başlangıç yılı sonunda 8 izleme istasyonu kurulmuş, aylık veri toplanıyor	Ölçüm cihaz kayıtları, veri tabanı, aylık izleme raporları.	Ekipman bakımı düzenli yapılır; veri akışı kesintisizdir.
FAALİYETLER (Activities)	<ul style="list-style-type: none">Ekosistem analiziNehir kıyısı tampon bölge kurulumuAğaçlandırma ve biyoçeşitlilik restorasyonuKadın ve erkekler için eşit katılımlı eğitimler	<ul style="list-style-type: none">Doğa temelli gelir modelleri eğitimiYerel DTÇ komiteleri kurulumu (%40 kadın temsili)Farkındalık kampanyaları		Mevsimsel koşullar uygun; finansman zamanında serbest bırakılır.
İLGİLİ SDG'LER ve ALT HEDEFLER	SDG 15.1 / 15.3: Kara ekosistemlerinin korunması, arazi bozulunun tersine çevrilmesi SDG 6.6: Su ekosistemlerinin korunması SDG 13.1: İklim değişikliğine dayanıklılığın artırılması			
12. ULUSAL KALKINMA PLANI (2024-2028) HEDEFLERİ	Madde 254: Ekosistem restorasyonu Madde 252: Biyoçeşitliliğin korunması Madde 245: İklim dayanıklılığının artırılması			
HEDEF GRUPLAR (Target Groups)	Havza köylüleri – Çiftçiler - Kadın kooperatifleri - Genç çiftçiler - Orman köylüleri			
PAYDAŞLAR (Stakeholders)	Orman Genel Müdürlüğü (OGM), DSİ, AFAD, Yerel belediyeler, STK'lar (doğa koruma), Köy muhtarlıkları, Üniversiteler: ekoloji ve ormancılık bölümleri, Uluslararası fon sağlayıcılar, Tarım danışmanları / kooperatifler			

VAKA ÇALIŞMASI – SORUN AĞACI

VAKA ÇALIŞMASI – ÇÖZÜM AĞACI

VAKA ÇALIŞMASI – MANTIKSAL ÇERÇEVE MATRİSİ

Düzy / Unsur	Müdahale Mantığı (Intervention Logic)	SMART Göstergeler (Indicators)	Doğrulama Kaynakları (Means of Verification)	Varsayımlar (Assumptions)
GENEL HEDEF (Overall Objective) ETKİ (IMPACT)				
PROJE AMACI (Project Purpose) SONUÇ (OUTCOME)				
ÇIKTI 1 (OUTPUT 1)				
ÇIKTI 2 (OUTPUT 2)				
ÇIKTI 3 (OUTPUT 3)				
FAALİYETLER (Activities)				
İLGİLİ SKA'lar ve ALT HEDEFLER				
12. ULUSAL KALKINMA PLANI (2024–2028) HEDEFLERİ				
HEDEF GRUPLAR (Target Groups)				
PAYDAŞLAR (Stakeholders)				

Avrupa Birliđi tarafından
finanse edilmektedir

TEŞEKKÜRLER

